

Bērņus uzrunā atceļam

Bērni, kas dzīvo Krievijā, Ukrainā, Zviedrijā, Beļģijā, Norvēģijā, Austrijā, Lielbritānijā, Īrijā un vēl citviet pasaulē, kurp reiz devušies viņu vecvecāki vai pavisam nesen — vecāki, uzskata, ka viņi ir latvieši, tāpēc izvēlējušies daļu skolēnu vasaras brīvlaika pavadīt Latvijā.

Pusaudzi Janu satikām Kauguros, kur mākslinieks Jānis Anmanis radošus bērnus aicināja uz tradicionālo vasaras plenēru.

«Katra vasaru esmu Latvijā. Vienu mēnesi dzīvoju pie vecmāmiņas šeit, tad braukšu pie otras. Astoņus gadus esmu dzīvojusi Īrijā, runāju angļu, īru, krievu un latviešu valodā. Man tur ļoti patīk, jo daudz draugu, skolā vieglāk mācīties nekā šeit, bet priecājos, ka vasarās varu dzīvot šeit, laukos,» stāstīja Jana. Arī Anfisa, kuru satikām Mazsalacā notikušajā diasporas nometnē, vasaras pavada Latvijā. Viņa gan dzimusi un augusi Sanktpēterburgā, bet viena vecmāmiņa dzīvo Liepājā. Ja Jana latviešu valodā runā brīvi, tad Anfisa nenoliedz, ka viņa piedalās nometnē, lai labāk izprastu latviešu tradīcijas, mācītos valodu, jo pati uzskata: «Kaut nedaudz, pašā saknē, bet esmu latviete. To atgādinu arī saviem skolasbiedriem, kad viņi saka, ka pēc krievietes neizskatos.» Arī Ļubova, Polīna un Daņils, kuri uz Mazsalacu bija atbraukuši no Austrumukrainas, savos senčos zina latviešus.

«Latvieši izklist pa pasauli, ilgāk dzīvojot zaudē latviskumu, jaunā paaudze zaudē vai arī viņiem vienkārši nav atmiņu, zināšanu par to, no kurienes nākuši. Mūsu mērķis ir atvest bērnus uz Latviju, bērni ir mūsu nākotne. Vecāki, kas citās valstīs iedzīvojušies, neatgriezīsies, bet, ja būs interese, ja kaut kas aizķersies, tad varbūt tomēr atgriezīsies,» sprieda konkrētā diasporas nometņu projekta vadītāja Lauma Celma, kura pārstāv Rīgas Latviešu biedrību un saka, ka biedrībai ir plaši kontakti ar dažādām diasporas organizācijām visā pasaulē.

«Virszudevums ir mācīt latviešu valodu. Radošo uzdevumu bija daudz, arī dažādu nodarbību, apmeklējumu, kuru laikā bija svarīgi mācīties saprast, apgūt kaut dažus vārdus latviski. Nometnē bija skolas vecuma bērni, un viņi to arī ļoti vēlējas,» stāstīja Lauma, uzsverot, ka tas, kuras emigrācijas laikā bērni devušies prom no Latvijas, lai piedalītos nometnē, nav ņemts vērā. Par dzīvo Latviju, tradīcijām, kultūras mantojumu interesējušies gan tie, kuri dzimuši svešumā, gan tie, kuru ģimenes emigrācijā devušās pirms pāris gadiem.

Pieminētās nometnes ir spilgts piemērs tam, ka Latvija cenšas ne tikai izsekot līdz migrācijas skaitļiem uz papīra, bet beidzot mēģina daudz apspriesto un kritizēto tautiešu reemigrācijas plānu tuvināt reālajai dzīvei.

Kādas vēl ir iespējas? Par tām ļoti daudz runāja nesen Cēsis notikušajā konferencē «Cēsis pasaulē». Tur izskanēja dažādi migrācijas tendences raksturojoši fakti, pieņēmumi un spriedumi, kas izdarīti, Lielbritānijā un Īrijā dzīvojošos tautiešus satiekot. Var jau spriest, ka gadu simteņiem cilvēki meklējuši un atraduši iespējas, kā dzīvot labāk. Arī pāri Latvijai gājis pirmais, otrais un trešais migrācijas vilnis. Tā notikusi gan ekonomisku, gan politisku iemeslu dēļ. Bet skaitļi, kas raksturo pašreizējo situāciju, ir nepielūdzami. Pērn migrācijā devušies 22,6 tūkstoši Latvijas iedzīvotāju, informē Centrālā statistikas pārvalde (CSP), kura par satraucošo tendenci uzskata arī to, ka gandrīz 23 % darbības vecuma emigrantu jeb 4,3 tūkstoši bija jaunieši 15 — 24 gadu vecumā, turklāt šis skaitlis nemazinās.

Pēc CSP aprēķiniem laika posmā no 2000. līdz 2013. gadam no Latvijas emigrācijā devušies un nav atgriezušies apmēram 259 tūkstoši cilvēku. Citi demogrāfiskās, ekonomiskās un sociālās situācijas pētnieki uzskata, ka oficiālie skaitļi ir pārlietu optimistiski un Latviju pēdējo desmit gadu laikā pametis daudz lielāks iedzīvotāju skaits.

Nule kā publiskota vēl kāda ziņa, kas neglaimo Latvijai. Proti, Lielbritānijā un Ziemeļīrijas Apvienotajā Karalistē turpina pieaugt jaundzimušo Latvijas pilsoņu skaits, kas ir likumsakarīgi, jo emigrē gados jauni tautieši. Šā gada pirmajā pusgadā vēstniecība Latvijas pilsonībā reģistrējusi 1375 jaundzimušos bērnus, bet pērnajā gadā kopumā 2281. Tas nozīmē, ka emigrācijā piedzimst vairāk nekā desmit procenti no gadā dzimušo Latvijas pilsoņu kopskaita.

Strādā šeit, nevis aizbrauc

VIENA NO DAUDZAJĀM. *Studio Pizza* ir vieta, kur satikties ar draugiem un nobaudīt dažādas picas. Šī vismaz lieluma ziņā noteikti ir pati labākā.

Cēsu pašvaldība ir gatava rakstīt savu reemigrācijas plānu, kura pamatā būs sadarbība ar diasporu, kas dzīvo ārvalstīs. Vietējie gatavi dialogam ar tiem cēsniekiem, kas devušies ekonomiskajā trimdā.

Kaimiņu pašvaldībā apzina ipašumus, kurus tie, kas vēlētos atgriezties, varētu izmantot savas uzņēmējdarbības sāksšanai, bankās meklē atbildes uz to, cik tām varētu būt elastīga kredīšanas un pārkredīšanas politika, ja finansiskus risinājumus meklētu tautieši, kas spēruši soli māju virzienā. Kā arguments, lai atgrieztos, tiek minēts arī pēc iespējas lielāks pieejamais sociālais atbalsts ģimenēm ar bērniem un vidējās darba samaksas pieaugums. Zināms, ka Latvijā vidējais atalgojums sastāda vien trešdaļu no tā, ko iespējams mēnesi nopelnīt Eiropas Savienībā.

Par valsti izstrādāto reemigrācijas plānu vīpsnā, sakot, ka neviens, kurš reiz pieņēmis smago lēmumu aizbraukt, neatgriezīsies, ja Latvija nopirks atceļa biļeti vai palīdzēs pārvest mantas, bet pašvaldība nodrošinās, ka bērnam, kurš varbūt pat neprot latviešu valodu, būs vieta bērnudārzā vai skolā. Tomēr Ekonomikas ministrijā ir ziņas, ka diaspora reemigrācijas plānu lasa un, viņuprāt, 6000 tautieši pērn dzimtenē atgriezušies, jo daudzējādām iespējām un valsts izaugsmei noticējuši.

Jau vairākkārt pieminētajā konferencē, kad Cēsis diskutēja par šīm tēmām, izskanēja arī viedokļi, ka reemigrācijas plānam latviešus ir jāvieno, nevis jāšķēļ. Proti, nevar būt tā, ka tie, kas reiz devušies emigrācijā, lai kāds personisks iemesls būtu tā pamatā, jūtas vairāk novērtēti nekā tie tautieši, kas palikuši Latvijā un dažnedažādas problēmu risinājumus meklējuši uz vietas. Daudz strādājuši, mazāk pelnījuši, bet vēlējušies palikt uz dzīvi dzimtenē.

«Liesma» uzrunāja divus gadus jaunus uzņēmējus — puīšus, kuriem nav vēl 30, bet kuri pēdējā gada laikā sākuši savu uzņēmējdarbību Cēsis, uzskatot, ka vadīt picēriju vai ceļojumu aģentūru ir viņu plāns A. Tiekot rakstīts arī plāns B, tajā iekļaujot visas ambīcijas, idejas, meklējumus, lai uzņēmumu atstātu. Nu, ja galīgi neizdošoties, tad

AICINA CEĻĀ. «Man un manai komandai ir lieli plāni. Redzam, kā strādāt šajā nozarē, turklāt atšķirīgi no citiem,» saka ceļojumu sajūtu aģentūras *Travel Biiz* vadītājs Sandis Čemme, ceļā aicinot arī valmieriešus.

došanās prom no Latvijas varētu būt lēmums, kas jāpieņem, bet tad tas būtu plāns, kas jāraksta ar kādu no alfabēta beigu gala burtiem.

«Uzņēmīgiem cilvēkiem dzīvē pienāk brīdis, kad vairs negribas strādāt algotu darbu, bet pašam sev radīt darbavietu. Gribēju pierādīt sev, ka to varu,» sacīja Sandis Čemme, kurš pērn izveidojis ceļojumu sajūtu aģentūru «Travel Biiz» un kopā ar komandu lolo plānus, kā ceļā doties ne tikai pa Latviju, Baltijas valstīm, bet arī īpašos sajūtu braucienos uz Pēterburgu, pa Eiropu. Īpašu nozīmi viņš pievērš arī tam, cik būtiski ir bērniem, ģimenēm interesanti kopā pavadīt brīvo laiku, esot ceļā, uzzina daudz jauna.

«Apzināti uzņēmumu nosaucu par Ceļojumu sajūtu aģentūru, uzsvāru liekot uz vārdu «sajūtas». Redzam daudz iespējas, kā strādāt nozarē, turklāt atšķirīgi no citiem,» sacīja Sandis, aicinot katru ceļotāju ieskatīties uzņēmuma mājaslapā. Sandis ceļojumus aicina arī valmieriešus, jo ir maršruti, kur pat iekāpšana ceļojuma busā iespējama Valmierā, lai klienti netērētu ne laiku, ne līdzekļus nokļūšanai līdz Cēsim.

«Nezinu, man gribas dzīvot Latvijā, nevis doties prom, strādāt, pelnīt citviet.

Viegli, protams, nav, bet man šķiet, ka Latvijā vislabāk varam realizēt savas idejas, ieceres. Daudz jādodomā, jāplāno, jāstrādā, bet aizbraukšanas sajūtu gan sevi neloloju. Negribas,» noteica Sandis. Arī Ģirts Bergins domājis līdzīgi, tāpēc Rīgas ielā atvēris picēriju.

«Gribēju savu uzņēmumu ēdināšanas nozarē, un Cēsis šī niša bija patukša. Tagad saprotu, ka izvēle bija pareiza, jo «Studio Pizza» labi apmeklē. Nodrošinām picu piegādi mājās, un arī šo pakalpojumu cilvēki labprāt izmanto,» sacīja Ģirts, kurš arī nenoliedz, ka Cēsis ir atspēriena punkts biznesa atstībai.

«Noteikti gribēšu iet tālāk. Varbūt šo pašu biznesu attīstot arī Rīgā. Bet tās vēl tikai ieceres,» noteica Ģirts, bet piebilda, ka braukšana un strādāšana ārzemēs, cerot, ka tur priekšā nāks jauni izaicinājumi, nekad nav bijusi viņa vēlmju sarakstā.

«Tur es strādātu kāda labā, bet šeit es varu pats attīstīt savu uzņēmumu, un tas nav mazsvarīgi,» tā Ģirts Bergins, aicinot valmieriešus, kas atvaļinājuma laikā apmeklēs Cēsis, paviesoties arī «Studio Pizza» un pārliecināties, cik daudzveidīgs var būt picu piedāvājums.

Lappusi sagatavoja **Ilze Kalniņa**